

ТРИЗУБНИК - REVUE HEBDOMADAIRE - **TRIDENT**
UKRAÏNIENNE

Число 15-16(519-520)Рік вид. XII. 12 квітня 1936 р. Ціна 1 фр. 50. Prix 1fr. 50

Христос Воскрес!

*Всіх співробітників, прихильників і
читальників, на Україні і в розсіянні,*

з Великоднем вітає

Редакція „Тризуба“

Париж, неділя, 12 квітня 1936 року.

Те міжнародне становище, що витворилося в Європі після світової війни, совіська Москва використала в своїх інтересах, як найліпше.

Зпочатку відомі нам усім німецько-совітські відносини, а після того, як у Німеччині настали зміни останніх літ і вона стала остільки сильною, що може представляти певну загрозу для совітської влади і цілоти совітської Росії, — вступ совітів до Ліги Націй і нарешті франко-совітський пакт являлися й являються тими неоцінними для совітської Москви факторами, яким у великій мірі вона мусить завдячувати своє існування.

Безпримірна в історії людства боротьба червоних московських диктаторів, за втримання при владі, не лише із своїм московським народом, а й з цілим рядом інших народів, що входили до складу Російської імперії і які після революції 1917 року утворили свої незалежні держави та які завзято боронили своєї незалежності проти совітського московського наїзду, а крім того й надзвичайні труднощі матеріального характеру, з якими стрілися більшовики завдяки методам свого панування, — все це мусило було давно привести до упадку совітської влади.

І можна сказати, що у значній мірі прислужилися совітській Москві і тим світовим розкладовим силам, що їх та Москва згуртувала в III-му Інтернаціоналі, — саме не нормальні й напружені європейські стосунки, а головним чином напружені відношення франко-німецькі.

Зрозуміло тому, чому совіська Москва з такою непохитною енергією і з таким завзяттям провадить завжди політику, що сприялаб до поглиблення тих ненормальних франко-німецьких відносин, або принаймні до їх заховання.

І цілком не в інтересі совітської Москви являється недавня німецька пропозиція Франції, Бельгії та Голандії встановлення 25-тилітнього миру між тими державами і Німеччиною. Не в інтересі світових перушителів поскою, осігксм яких являється совіська Москва, являлася б ліквідація вікової франко-німецької ворожнечі, припинити яку назавжди запропонував Гітлер.

Бо припинення цієї ворожнечі, встановлення тривалого миру

між головними європейськими державами, означало б для совітів, що грати й спекулювати ненормальними міжнародними відносинами для того, щоб продовжити можливо довше свою владу, — їм більше буде неможливо. Бо то унормовання міжнародних відносин у Західній Європі означало б, що на чергу дня стане питання й унормовання національних відносин і на Сході Європи, тоб-то питання розкладу, совітського союзу на його складові національні частини, визволення й створення незалежних держав України, Кавказу, Донських козаків, Туркестану й т. д. та зведення Росії до її природних етнографічних меж і позбавлення її таким чином можливості експлуатувати підбити народи.

І тому можливись встановлення миру в Західній Європі ми вітаємо тим більше, що, крім того, що бажаємо його з чисто гуманітарних побуджень, взагалі, ми в ньому вбачаємо той мир, з якого може зродитися мир інший і свобода — для поневолених і сграбованих народів Сходу Європи, яких тяжким кошмаром обіймає зараз кривава влада III-го Інтернаціоналу і совітської Москви.

« Бюджет » УССР на 1936 рік

Третя сесія Центрального Виконавчого Комітету УССР по доповіді комісара фінансів Рекіса та голови бюджетної комісії Войцеховського ухвалила зведення прибутків і видатків «державного» бюджету УССР на 1936 р. в сумі 3.228.964.000 карб. («Вісті», ч. 36 з 13 лютого с. р.). «Бюджет» цей виглядає так:

П р и б у т к и :

А. Від усуспільненого господарства	2.694.734.000
(З них:	
1. Податок з обороту	2.017.343.000
2. Відрахован. зисків	11.241.000
3. Податки підприємства і організацій	101.450.000
4. Кошти держ. соц. страхування	531.700.000
Б. Позики, податки і збори	510.880.000
В. Інші прибутки	7.000.000
Г. Решта попереднього бюджету	16.350.000
Всього прибутків	3.228.964.000

Цього року десята річниця смерті бд. пам. Симона Петлюри.

В и д а т к и :

А. На народне господарство	140.320.000 —
Б. Соц.-культурні заходи	681.802.000 —
В. Видатки по управлінню	56.344.000 —
Г. Видатки по позиках	7.560.000 —
Г. Резервний фонд	12.600.000 —
Д. Інші видатки	10.860.000 —
Разом видатків, без коштів, переданих в місцеві бюджети	
	908.886.000 —
Е. Кошти, передавані в місцеві бюджети	2.320.078.000 —
Разом усіх видатків	
	3.228.964.000 —

Спробуємо хоч побіжно й схематично схарактеризувати цей «бюджет» совітської України. Що виказують прибутки? Вони мають ту саму характерну рису, як і бюджет СССР, себ-то, що бюджет збудовано цілком на прибутках з успішнішого господарства, або, іншими словами, збираються вони не оподаткуванням прямим, лише посереднім регулюванням мон. польних, силою накинутах населенню цінна вироблювані предмети споживання, і особливо на предмети нешої необхідности.

Друге, що звертає увагу в бюджеті УССР, це смішно мала абсолютна цифра цього бюджету, що належить державі, яка має навіть право виходу з «Союзу» і що на ділі, як в бюджеті, так і у всьому, зводиться до більшої обмежености, ніж навіть департаменти якої завгодно централізованої європейської країни. Ця риса ще більше стає ясною, коли взяти під увагу те, що і в прибутках, і у видатках бюджету УССР немає багатьох статей, які є в бюджеті СССР і які характеризують бюджет держави.

Ця сама ж риса стає ще яснішою й разячою, коли взяти під увагу, що справжній бюджет, як це видно з видаткової його частини, дорівнює не 3.228.964.000 руб., а лише 908.886.000 руб., бо 2.320.078.000 руб. одчислюються в місцеві бюджети (по бюджету СССР з 78 мільярдів в місцеві бюджети одчислено лише 12 мільярдів). Отже, не входячи в деталі, можна сказати, що прибутковий «бюджет» УССР, крім тих негативних рис, які має бюджет СССР, має ще й ту особливість, що він властиво не є ніяким самостійним бюджетом, а лише почасті місцевим, а почасті просто передаточним і доповнюючим загальний бюджет СССР.

Цілком гармоніює з прибутковою частиною видаткова. Коли звернемося до її деталей, то побачимо, що вони стосуються не держави, а лише провінції. Од і назви, і значіння:

Наркомісцевпрому асигновано	51.959.000 —
Кіно-фотопромисловість	29.267.000 —
Наркомзем	36.607.000 —
Комунальне господарство	14.615.000 —

Немає ні згадки ні про тяжку промисловість, ні про шляхи, ні про пошту, ні про військо і т. д., бо все це йде по загально-союзному бюджету, і не належить до компетенції совітського так званого українського уряду.

Властиво в цьому характері бюджету совітської України не сумнівається і сам совітський уряд України. Як заявив у своїй доповіді про нього «наркомфін» Реніс, «фінансова програма нашої радянської України відбиває всі ті характерні риси, які ми маємо у фінансовій програмі всього Союзу».

Іншими словами, бюджет України не є самостійним бюджетом, пристосованим до її інтересів і потреб, але є лише часткою союзного бюджету, і пристосовано його до інтересів і потреб «союзу», тоб-то на ділі — його прав-

лячого й командного центру: Москви. Як бюджет окупаційний, він нехтує інтереси України, і, розуміється, не тільки це задовольняє державних потреб краю, але навіть і чисто місцевих. Підтвердження цього знаходимо знову таки в промові «наркомфіна» Рекіса, про яку «Вісті» прозоро говорять у таких виразах:

«Гов. Рекіс наводить приклади з окремих областей. Він підкреслює незадовільне керування розподілом прибутків, відмічає абсолютно неприпустиму практику, коли в окремих областях нагромаджується значна забргованість по зарплаті в соцікультурних закладах. «Місцевий податок і збір... Ми маємо дуже сумний досвід, коли за надходженням за цією статтею приховувалися ріяні незаконні побори з населення...» і т. д. Всі ці приклади, які наводить сам наркомфіна, явно вказують на бідність бюджету, і на те, що його накинуто Україні та що місцеві нижчі агенти влади або самоврядування просто з ним борються, вишукуючи нові прибутки для заспокоєння насупних інтересів краю.

Отже, добре видно з того, яка то є іезуїтська крутня, коли большевики заявляють, що Україна «добровільно й радісно» існує, як самостійна держава в СРСР. Хто хоче ясно побачити, що це не так, хай порівняє бюджети СРСР і УСРР та подумає над тими цифрами, що там стоять і які говорять красномовніше за всякі промови малоросів з РПБУ.

І. Косенко.

Святочне відкриття української народної школи в Подєбрадах

Український Дитячий Притулок у Подєбрадах святкував 23 лютого с. р. своє велике свято, яке сталося святом не лише Подєбрадської української колонії, але святом усіх українців. В цей день було офіційне відкриття української народної школи при Притулку. Зі зваженим веденням справи та постійним клопотанням перед відповідними чеськими чинниками дало свої висліди, й шкільні уряди надали цій початковій школі права публічності.

Навчання всіх належних по програму предметів ведеться українською мовою. Звернено тако-ж належну увагу на навчання чеської мови, яку викладає чеська учителька. Для навчання релігії призивають до Подєбрад український пан-отець.

Головний контингент дітей у Притулку складають, окрім сирітків, діти українських емігрантів-робітників, що знаходяться зараз в дуже нужденних матеріальних обставинах. Ця школа являється не лише рятунок для тих дітей, що могли б опинитися без догляду батьків підчас війни, але, крім того, є єдиним місцем в ЧСР, де дитина українського емігранта-робітника не лише не трапить свого українського обличчя, але й здобуває належну підготовку, що дає можливість до набуття дальшої освіти в українській гімназії (в Ржевніцях).

На свято відкриття школи прибуло багато заступників українських громадських, культурно-освітніх і наукових установ та організацій не лише з Подєбрад, але тако-ж і з Праги, Молодої Болеслави й инш. Було тако-ж багато привітань з усіх кінців українського розсіяння. Не бракувало привітань і з Краю. Зокрема своєю увагою відзначили це свято «Рідна Школа» із Львова, «Просвіта» з Ужгороду, Український Технічно-Господарський Інститут з Подєбрад, Українська Гімназія з Ржевніць, Український Жіночий Союз із Праги та Подєбрад, Чесько-Українське Товариство з Молодої Болеслави та багато инших. Не забули цього свята й організації, що займаються фізичним та моральним розвитком на-

ної молоді — Український Січовий Союз, Соціалістичний Союз та Пластуни. Відгукнулися також і окремі поважні українські громадяне, як от С. Ф. Русова, панство Я. і С. Макогоні (з Женеви) та інші.

Від чеських урядів, установ та громадських організацій було понад 30 делегатів, на чолі з окремим шкільним інспектором, заступниками Чехословацького Червоного Хреста з Праги, окремих урядових, міських управл., чеських шкіл, культурно-освітніх установ, організацій та спілок. Були також привітані від послів до чехословацького парламенту.

Свято відкриття було вдало з'єднано із святкуванням пам'яті Т. Шевченка. Урочисті збори відкрила пані Катерина Антоновичева, голова Товариства «Український Дитячий Притулок у Подбрадах», що опікується як дитячим притулком, так і школою при ньому. Присутні з надзвичайною увагою та зацікавленням вислухали змістовну доповідь окремих членів шкільного інспектора п. Виборного, в якій він підкреслює героїчні змагання українського народу за свою свободу та відносини національної української народної школи для наших емігрантів і побажав найкращих успіхів у дальшій праці.

В імені Педагогічного Товариства було промовляв бувий український міністр освіти проф. С. Сірополко. Також вітали присутніх — український пап-отець та в імені професорів Української Господарської Академії проф. В. Чередиїв.

Доповідь про Шевченка зробив доц. Бочковський, що чеською мовою з'ясував релігійно та значіння Шевченка як для українців, так і для цілого слов'янства взагалі. Ця доповідь мала великий успіх.

Закінчився цей перший відділ свята співом «Заповіту», що виконав хор дітей Притулку.

Друга частина свята складалася з дитячих рецитацій та співів. Тяжко з цілого ряду чудових виступів (а було їх 16) виділити якийсь окремо. Декламації складалися головним чином з творів Шевченка (були також і чеською мовою, як переклад із Шевченка, так і оригінальні). Співали хором та солісти. Особливо гарно співало тріо «Місяць ясний». Свято закінчилося співом українського гімну.

На гостей, особливо чехів, дуже велике враження зробили як виступи, так і поводження дітей, їх гучність та самодисципліна. За цілий час свята гості не помітили ані одного зауваження дітям од учительки або виховательки. А діти були весь час у залі й після свята майже не почули між чеськими педагогами, що були тут присутні, слова найбільшого прихвального для праці українських жінок Іларії Кульчинської та виховательки Притулку Олександрі Романченкової.

З великим зворушенням розходилися ми із свята. Не хотілося покидати гостинного будинку школи. За цих пару годин, що провели ми в гарно прибраній шкільній власі, були ми думками там, у Рідному Браці. Й ми хочіть приходила думка, що обов'язком кожного українця є піти перти це вогнище української культури, де виховуються наші наступники — свідомі українські діти *).

К.

*) Адреса для листування й надсилання грошей чи дарунків така: Ukrajinska Detska Utulna, Heilichova ul. 242, Podébrady, Tchecoslovaquie

Готуємося до достойного вшанування світлої пам'яті національного героя в день десятиліття його смерті.

Шматочки минулого

V.

Подорож до шлюбу. Харківщина. Мій батько. Вінчання. Шампан. Від'їзд з Києва. Штурм на морі.

Зараз уже і не пригадаю, чи це скоїлося у вівторок, а чи у п'ятницю. Бо саме по цих днях одбувалися засідання в суді. Мабуть що у п'ятницю, на прикінці квітня...

Цього дня прийшов я на службу трохи раніше, ніж звичайно, бо мусів головувати на засіданні сам голова суду генерал Глінка. Сигючи в канцелярії, я пер глядав діло про те, як десь аж у місті Батумі два п'яні матроси з «канон'рської лодки», що там стояла, побили, хоч і не до смерті, п'ятьох вірм'нів... Я вже переговорив з підсудними, що були ув'язнені в дивізійному карцері, але нічого не добився від них крім:

— Так што нічого не пам'ятаємо, бо пили ми «ракію» — турецьку горілку.

Проте я так зацікавився подробицями цієї історії, що й не счувся, коли приїхав генерал Глінка, мовчки привітався зо мною і пройшов до свого кабінету. А ще за десять хвилин прибіг вістовий Омельчук:

— Ваше благородіє, так што його превосходительство просять вас до себе.

Я застібнув португею кортика й швиденько пішов, невідомо чо-го схвилювавшись. Коло столу голови став струнко.

— Сі-айте, — обізався генерал. — Ось що. Ви мабуть вже заважили читаючи справу, що не встигли приїхати оті вірмени, що їх побито, а без пошкодованих мабуть ані прокурор, ані ви не погодитесь слухати справу. І доведеться відкласти її, аж на другий тиждень на вівторок...

Я хоч і не мав цього на увазі, але механічно відповів:

— Так точно.

Генерал пильно подивився на мене.

— Ну, так от що... Як за чотири дні встигнете доїхати до Києва, взяти шлюб з вашою нареченою і назад повернутися, то їдте з Бюгем сьогодні увечері швидким потягом. А як не поспієте, то вже не ображайтесь, коли від дружини відправлю вас пряміснько на гауптвахту. Отже-ж подумайте, чи погоджується на такі умови, а чи ні...

Генерал погладив свою борідку і весело глянув мені в очі.

В мене аж у вухах залзвонило. І не думаючи — я відповів:

— Так точно, згоджуюсь.

— Ну, так їдть-же до канцелярії та накажіть, щоб вам зараз же написали потрібне посвідчення на подорож, а я його тут і підпишу...

— Єсть, ваше превосходительство...

— Почкайте, а чи-ж вистачить вам грошей на подорож?

— Так точно, вистачить.

... І якось несподівано все це скоїлося. Перше за все побіг я до дядька Михайла.

Той не дуже здивувався.

— Ну що-ж, всі там будемо... Їдь з Богом, а за дрібниці не турбуйся. Поки ти обернешся, то буде твоя кімната, в родині Вишневецьких, упорядкована і меблі поставлено.

І хоч було це у п'ятницю, в який день жадний моряк не вийде в море, але о дев'ятій годині ввечері я вже сидів у вагоні. Воно хоч і швидким той потяг прозивався, але доводилося їхати дві ночі й день: Синельникове, Лозова, Харків, Суми, Ворожба, Конотоп, Київ, куди мусів я приїхати о п'ятій годині і тридцять хвилин, а о шестій вже бути в церкві... Таку послав я й телеграму.

Стомлений, схвилюваний, не міг я задрімати у своєму купе аж до Симферополя... Але потім заснув і прокинувся десь аж за Олександрівськом. І злякався: здалося мені, ніби-то все, що вчора мені казав генерал Глинка, бачив я у сні.

Навколо була чиста Україна, блакитні хатки під солому, плетені ліси, трава зелена, наче шовкова, а по нивах пшениця та овес те-ж вже попірдалися...

Опівдня пішов я до вагону-ресторації, так і їсти не хотілося.

Випив чарку горілки, вкинув до рота якогось «бутерброда» та й назад, до свого купе. Стояв біля відчиненого вікна аж до вечера... Коло Лозової схвилювали мене вишневі садки, та й не садки, а цілі великі сади у цвіту, білі, як молоко... Кожне дерево, наче молода панночка до шлюбу вбрана. А за цариною вітряки стоять, де-який крилами махає, наче до себе гукає. І згавалося мені, наче я цих краєвидів не десять місяців, та майже десять років не бачив...

Та й справді, Харьківщиною вдень їхав я чи не вперше... Слобідська Україна, вона не гірша за Правобережжя... Але інша тут, і хати не так крито під солому, як у нас на Конотопщині, та й стіни вимазано не крейдою, а синькою — ніжно блакитньою, а віконниці в більшості червоні або жовті... І на цілі сотні кілометрів: зелене поле або ліси — краса та ще й краса...

І знову прийшло на думку, що Україна це не лише шматочок Росії, а ціла добра держава могла б з неї стати.

По великих станціях, де наш потяг спинявся, прислухався я розмов селян та селянок, що стояли перед вечером на перонах та лузали насіння, — чули мої вуха слова дуже покручені та зрусифіковані. Ще гірше, ніж на Конотопщині...

Вже як зовсім смеркло, влетів потяг з громом та брязкотнею до Харківського двірця. Наче комашня із своїми подушечками бігали із валісками люде по великій станції. Тут і мені належало пересісти на іншу дорогу: на Ворожбу. Вистачило б часу і повечеряти, так куди там... не те було на думці: випив шклянку чаю та з'їв два пиріжки та й годі.

І здавалося, що новий потяг іде немилосердно помаленьку, спинається коло кожного полустанку, а іноді й не доїжджаючи до сема-

фору стає. Було тоді чутно, як десь у траві тиркає болотяний півник, а по калюжах голосно гудуть, співають жаби.

І хоч по вагонах було дуже мало людей, вільного місця скільки завгодно, але я все стояв біля відчиненого вікна вагону. Вже й місяць зійшов на краю поля. На припочатку здавалося, що це десь далека пожежа.

Стало свіженько, довелося одягнути шинелю та кашкета. Душило сирію землею, якимись ягодами та ще свіжою вагоновою фарбою. І оце три пахощі, наче пісня на три голоси, давали такий акорд, що й тепер, через сорок літ, у Парижі, не можна його забути.

Тако-ж не забувся ще маленький епізод: коли стояв потяг коло якоїсь самотньої у полі станційки, зателенькав коло ліхтаря дзвінок тоненько та дрібно раз, і вдруге, і втретє. Жалібно свиснув кондуктор і відповів йому басом паротяг. І нічого з того не вийшло. І знову чутно тільки, як гудуть жаби...

Побіг по вогкому, земляному пероні тяжкими чобітьми якийсь дядько, мабуть той самий, що дзвонив, і ще здалека гукнув на машиніста чистою українською мовою:

— Казали начальник, щоб вже їхали...

Але і знову нема жадного руху, тільки вгорі, на лавці хтось хропе немилосердно.

А потім як сіпнуло, так аж моя валізка звалилася, а той пан, чи жид, що хропів, вже не лежав, та сидів, продираючи очі.

Посунулися таки.

Не поспішаючи, минали, наче нахилиючися, стовби телеграфу, так як і мої думки в голові...

«Чим краша дружина тілом і душею — тим більша, тим страшніша відповідальність чоловіка перед нею і перед Богом...»

«Оженюся і буде моя дружина найкраща від усіх морських жінок у Севастополі. А далі? А далі, що Господь дасть, те й буде, може й тяжко, а може й добре, бо ніхто не знає свого майбутнього. Скоріше, що добре, бо знаю Ліду ще з дитинства... Одна біда: ще хоч і народилася вона у селі Немиринцях, на Київщині, але походженням росіянка... Ну, та не треба про це гадати, бо любов однації не залежить».

Ліг я на канапу, трішки подрімав. Прокінувся, коли вже шибки у вікнах стали блакитні.

Потяг знову стояв на полустанку. Я надів кашкета й вийшов до дверей вагону. Одчинив двері. І здалося холодно.

Коло сажалки, десь у великих кущах, щезбетає соловейко. Давно не чув я його чудової пісні... Голосно, з великим натхненням, мабуть на віху своїй дружині...

Виспіває, вимовляє...

Не боячись ні людей, ні машини...

І Шевченків вираз: «вимовляє» — здається мені цілком справедливим... Не людськими словами, але зрозуміло було, що гукає соловейко на свою милу. І ще здалося, що тільки на Україні може він так співати...

А далі... Засвістав кондуктор, заскреготали колеса, закрило димом увесь краєвід... І поїхали люди, і я з ними, галі...

На восьму годину ранку доїхали і до станції Ворожби — майже п'ятьдесят верстов од Конотопу, але треба було ще раз пересісти на іншу лінію залізниці, а потім і до Києва прямінько. І як рушили ми знову, то стало мені дивно, що вперше у житті було треба міняти Конотоп, отой дьвірць, де щороку не раз і не два виходив я, їдучи до Підлипного або до Гирявки... Туди, де життя починалося, а тепер туди, де проложується воно аж... до берега Чорного моря.

Згається, в одинадцятій годині став потяг у Конотопі. Випив я чарку горілки, з'їв один пиріжок, так не йде їжа до глотки... Чогось хвилююсь я... І як рушили на Київ, то здалося, літоруч, ненадовго показалася Підлипківська садиба, наче вся блакитна, наче в сні, далекі сині тополі, наче близькі родичі... Прощайте, чи не на віки!...

Ну, а потім я вже й у вікно не дивився. Десь за Бобриком пролягав парадний мундур, вийняв з валізки «тр хуголку», рукавички.

О п'ятій годині забігла здалека Лявська дзвіниця, показалася і жовта Дніпрова вода внизу.

Доїхав...

На пероні брат Гліб радісно, якимсь соромливо посміхається. Потілуєалися мовчки.

— Ну, скоріше на візника; до батька, щоб поблагословив, а потім зараз же до церкви, бо молода вже вбрана...

Зацскали копита добрих коней по київському бруку, тоді ще не дуже-то рівному.

— Ну, що-ж, Борисе? — обізвався брат.

— Та нічого. Бачиш, приїхав, не спізнився, але по шлюбі зараз же треба знову на дьвірць — до Одеси, а потім пароплавом і до Севастополя... Добре, що генерал Глинка хоч і так одпустив... Та ще й не знаю, чи буде завтра пароплав на Севастопіль — це вже треба доба моєї подорожі. І майже нічого не їв. Думав та хвилювався. Голова болить. Тепер начеб-то з охотою борщу попоїв би.

Гліб щось буркнув.

Так як і батько, був мій брат не дуже балакучий. Та й сам я наче одурів від гуркотіння вагону.

Ближче та й ближче... Ось уже й Жигівський базар... Мала Володимирська, той domeк, що був колись Лазаревських, а тепер мешкає батько з родиною на розі Рейтерської вулиці та Сінного базару.

Замовкло цокання підков. І як зупинився візник коло ганку, стиснуло мене щось за серце. Одним духом по сходах, опинився я на другому поверсі. І зустрів мене тут мачуха Ганна Миколаївна та сестра Катря. Поздоровкалися.

— А де-ж тато, — запитав я...

— Відпочиває в своєму кабінеті, наче трохи нездужає...

— Чекає на тебе, вимогила Ганна Миколаївна, потім тяжко зітхнула й додала:

— Ой Борисе, Борисе, що ти робиш?...

— А то, що і всі добрі люде роблять.

— Твою наречену всі ми знаємо з дитячих років, дуже вона мила і всі ми її любимо, але-ж вона дівчина дуже великої краси, краси надзвичайної...

Здається, я нічого не відповів крім:

— Ну, я йду до батька...

Легесенько постукав до кабінету татуса.

— Хто там?

— Я, Борис.

— Ну, ввійди.

Батько лежав на своїй канапі, критій плахтами, що була для нього і за ліжко, я підійшов, нахилився і поцілував його в руку.

— Ну, так чого ти?...

— Приїхав шлюб брати...

— То твоя справа... Он там на столі ікона, людай її сюди...

Я подав і знову схилився.

— Ну, Господь з тобою.

Батько мабузь поблагословив мене, бо я, на цей момент чогось заплющив очі.

Потім він дав мені ікому до рук.

— Там Ганна Миколаївна ще дасть тобі конверт з грішми. Ну, їдь з Богом до церкви, а я дуже втомлений, ще полежу...

Я поцілував його в щічку і вийшов з кабінету, знову схвильований та щасливий.

Нехай читач не дивується, що благословення відбудося наче не так, як воно завжди буває.

І тоді, як був я молодим, то не подобалася мені ця вдача, але тепер, як вже минуло чимало літ, коли сам я вже старий, — ясно мені, як сонце ясно, що, крім своєї великої праці для України, був мій батько і не аби яким вихователем своїх дітей...

Не словами, та ділами доказував нікчемність зовнішнього показу свого національного почуття.

Не любив він от-того: «Куди люде, туди й я». То й не тільки у персональному житті... Не тільки робив, а й думав по-своєму...

Частенько повторював прислів'я: «Гуртове-чортове»...

А це прислів'я багато де-кому не подобалася...

І тепер, як читаю я про оті «колхози», що нищать на Україні селянське щастя та добро, то згадую:

«Гуртове — чортове»...

А як хтось доказував, що не можна українською мовою великої літератури створити, то мій батько тільки посміхався (одним вусом), та й коротенько відповідав:

— А ви почитайте Шевченка...

Мовчазний, трохи соромливий мій татусь Олександр Матвієвич дуже не любив, боявся всяких церемоній, всякої обрядності. Може йому легше було обійтися так, ніж одягати фрак та прилюдно промовляти банальні слова. З виразу його обличчя я бачив, що й він

був дуже схвильований з шлюбу свого старшого сина, але не хоче, щоб я це помітив.

І вони почали мене з братом Глібом добрі ворони коні до Благовіщенської церкви. Це було не бдизько, а проте встигли ми як раз на пів до сьомої години. Вбіг я церковними сходами...

Чудовий кийвський хор Благовіщенської церкви почав співати. Могутні басы виводили:

«Сильно на землі будет семья его...»

А дякон повів мене розписуватися у книзі «брачушихся». Перотремтіло у мене у руці, але зараз-же я опанував своїми нервами. Тільки що поклав перо, як стало чутно, як під'їхала карета з нареченою.

Ввійшла Ліда. Мій брат у других Сергій Васильович Лазаревський вір її під руку. Хор почав знову співати:

«Гряди, гряди, дщерь од Лівана...»

У білому убранні з спушеними очима, без жадного посміху на вустах, вона й справді здавалася якоюсь надзвичайною красунею.

І тут знову, якимось не по-людськи ми поздоровкалися за руку.

— Здорова була, Лідо...

— Здравствуй, Борисе...

Та й трохи не поцілувалися, але тієї-ж хвилини пішла вона те-ж розписуватися. Далі я вже сам повів її до шлюбу, до аналою.

— Не спізнився? — вимовив я.

— Ні... Непомітно хитнула голівкою.

Почалося вінчання. Я тільки пам'ятаю, як хтось з моїх бояр обережно зняв з поясної портупей кортик, бо не можна вінчатися, маючи на собі якусь зброю. Мабуть я нічого не бачив і не чув, поки священник не вимовив:

— А тепер поцілуйтеся...

Вже в карті, з молодою дружиною заїхали ми попереду до тещі... Я думав тільки:

«От би хоч гарілку борщу з'їсти...»

Але не вийшло це діло. Зараз-же по благословенні подано було шампана та цукорки. Почалися поздоровлення... Я щось відповідав, потім дружина пішла переодягтися до подорожі. Замінив і я мундур на тужурку.

Квитки на швидкий потяг до Одеси вже купив мій брат у других Сергій.

І здалося, що й одної години не побулими вдома. Хтось обізвався, що вже пора їхати на двірець... Речі вже було відправлено давніше. Ми з Лідою знову опинилися в кареті. Я тихесенько поцілував дружину та й вимовив:

— Чогось у мене голова... вернеться.

— Де-ж ти обідав?..

— А ніде, ані сьогодні, ані вчора. У потязі так хвилювався, що

не було й охоти їсти. Думав, що у вас борщу попоїм, а тут той шампан та цукорки...

— Ще маємо час. Можна буде на дворці у буфеті чогось з'їсти.

— Як встигнемо, то можна...

І тільки що ми зайшли до салі першої класи дворця, як на зустріч нам Сергій, а за ним льокай, і знову із тим ненависним шампаном на таці.

І знову треба було його пити та торкатися шклянками.

Ліда подивилася на мене з великим жалем... А я тільки посміхнувся та вимовив:

— То нічого, у потязі буде вагон-ресторація.

Мабуть ні я, ані вона не чули всіх привітань, вже стоючи в своєму купе біля відкритого вікна... аж доки не вдарив третій дзвінок... Рушили...

Тут мені не те що кожна станція, але кожна верства була знайома: Жуляни, Боярка, Васильків. Лісовий дух. Свіже повітря рвалося крізь вікно, але нам не було холодно. Ще не зійшов місяць, а ніч була ясна, наче на малюнку Куїнджі... Ще раз прощався я з Київщиною... На нове життя з дружиною милою.

Зайшов провідник. Я віддав йому квитки та спитав, чи відчинено вагон-ресторацію.

— Ні, до нічних потягів вагону-ресторації не причепляється. Є чай та холодні закуски.

— А борщу н має?..

Він посміхнувся.

— Нікак нет.

Мабуть здалося йому, що я жартую, що спитав про борщ.

Стоючи біля красуні дружини, я вже не хотів їсти... Була в голові одна думка:

«Чим краща дружина душею й тілом, тим більша, тим страшніша відповідальність чоловіка перед нею і перед Богом...»

До Одеси потяг наш спізвився мабуть чи не на цілих дві години і не довелося відпочити у дядька Хведора, як я про те мріяв. Випили кави, погомоніли, пошуткували. Опівдня вже прибіг Кондрат за речами та з квитками на пароплав, що мав відходити о першій годині, прямим рейсом на Севастопіль.

Стали прощатися (хвалити Бога без отого ненависного шампана) і знову поїхали до порту.

Вже перший гудок глушив наші вуха, коли ми сходили на пароплав. З палуби глянув я за бр-кватор на море, а воно було аж сиве, дуже хвилювалося. Та ще й розлучили мене з дружиною, бо жіночі каюти були окремі.

— Зараз-же ляж, — наказував я дружині.

— Чого так?

— А ось побачиш чого...

Я дав покоївці полтинника і просив, щоб допомогла дружині, як що буде щось недобре. А сам вийшов на палубу побалакати з Кондратом.

— Погане сьогодні море. — сказав я.

— Так тошно, буде велика штурма... Аж до половини маяка вода досягає... — вимовив Кондрат, скалючи зуби.

— А ти не посміхайся...

Дав йому карбованця, попрощався і пішов до кают-компанії, де льокаї накривали вже стіл на обід. Але мало хто обігав цього разу, бо як вийшов пароплав за «брєкватор», то підняло нас море, наче малесенький човник, а далі, як гупнуло вниз, так тільки тарілки забряжчали. Все скріпить, тріщить, по ілюмінаторах зелена вода пливе.

І зійшло мені на думку, що це не добре віщування, що не добре я зробив, що взяв за себе от-ту милу жіночку мою, що лежить зараз у каюті, не знаючи якого життя їй чекати...

Хто сь сердиться на мене і настрій його відбивається на сивих хвилях, що так

Ревуть стогнуть.....

В синесенькім морі.....

Коли біжить покоїва до мене:

— Йдіть, бо ваша пані дуже страждає..

Лежить моя дружина і личко в неї не то що біле, а наче аж сіре. Ледве вимовила:

— Дай мені руку, Борічко...

І тут я згадав, що виїхав із Севастополя поганого дня, в п'ятницю.

Мучилася нещасна дружина аж до ранку, а з нею і я. Головне, що нічим не можна допомогти.

Тільки за Тараханкутом заспокоїлося море. А коло Севастополя вже було й тихесеньке та гладесеньке, як синій шовк, але глибоке, глибоке, наче тиха та невідома душа моєї дружини. На всі мої питання Ліда відповідала: «еге» або «ні».

Біля графської пристані чекав нас дядько Михайло на гребному катері, в уборах, себ-то клилимами вкритому.

Не знаю, чи є зараз звичай у військовій флоті покривати клилимами катера, бо всі їх моторизовано — нема вже довгих гнучких весел.

На рулі сидів — Бабенко, гарний матрос, та й гребці були не аби які, українці — сила і краса... Та ще й дядько Михайло додав команду:

— Навались ! *)

Як налягли, так за п'ять хвилин опинилися ми коло другого берега. Дружина моя вже одужала і тихо посміхалася.

Вискочивши з катера, я побіг до суду. Генерал мене поздоровив, ласкаво стиснув руку та й вимовив:

— Ну, поспішайте-ж до вашої молоді, а ми сьогодні і без вас обійдемося, бо призначено інше діло...

Борис Лазаревський.

(Далі буде)

*) Міцніше гребти.

Сучасна література Азербейджану

17 січня с. р. «Société Savante» в Парижі з ініціатиби «Т-ва Дружби Фароів Кавказу, Турк-стану й України» відбувся докалад відомого азербейджанського діяча і публіциста Мамед Емін бейя Расуль Заде на тему «Сучасна література Азербейджану».

Прод аудиторією, складеною з представників пригнічених Росією народів, лектор в двохгодинній лекції, з великим захопленням і красномовством, познайомив слухачів із головнішими етапами й вигаднішими представниками сучасної азербейджанської літератури.

Ця література має за собою багате класичне минуле з такими представниками, як славнозвісний Фазлі (поет XV віку), що його відомий англійський орієнталіст і критик тюркської літератури, нині покійний, містер Бір назвав «найбільшим ліриком Сходу».

Батьком-же сучасної модерної літератури Азербейджану являється найбільший драматург сходу Мірза Фаталі Ахунд Заде, що жив на початку XIX віку. Європейська критика називає його Мольєром Сходу, а російська — Гоголем Азербейджану. Його комедії по сей день не схожать з репертуару азербейджанської сцени і перекладено їх на головні мови Сходу та Європи.

Будучи найосліпнішим представником свого оточення, Мірза Фаталі поглинув по собі пам'ять не лише, як драматург, але й як реформатор. Він перший пробував замінити арабську абетку на латинську, с. б-то зробити те, що лише тепер перекладено в життя в Туреччині та інших тюркських країнах.

По Мірзі Фаталі з'являються його тагановиті послідовники, що збагачують азербейджанський репертуар багатьма оригінальними п'єсами.

До 1905 року азербейджанська література, з огляду на відомі цінні умови, більш розвивається в напрямі драматургії; вона проповідує прогресивні ідеї XVIII віку.

Революція 1905 року в Росії дає новий імпульс азербейджанській літературі. З'являються газети. Засновуються журнали. Виступають на арену нові літературні сили, що не лише критикують те, що існує, але й мають і перспективи майбутнього. Оспівується свобода, ідеалізується національність. Проте все більше й більше перекочує од релігійних тем до чисто національних і культурних.

Балканська війна збуджує ще більше національне почуття. Світова війна посилює його і перспективи національної свободи, окрилюють молодих поетів. Огин із них, що нині страждає в галектих тундрах Сибіру, а може й згинув смертю мученика, не витримавши мук своїх катів, першбачаючи радісний момент свободи, пише, що «Азербейджан, де колись, завдяки його натуральним, вічнопалаючим вогням, вклонялися східньому світові, знову стане освітлюючим смолоскипом свободи й культури для всіх тюркських країн, а може й для всього Сходу».

Короткий період існування незалежної Азербейджанської рес-

публіки відмічається появою цілої плеяди талановитих поетів і письменників, як Джевад, Джавід, Мехмед Хаді, Джафар Джабарлі та інші, що високодумно й лірично оспівують національну свободу. Але, на жаль, «молодій, натхненій і ніжній лірі, повній чуття, наноситься тяжкий удар совітизацією Азербейджану». Все-ж письменники Азербейджану, не дивлячися на нові труднощі, продовжують свою національну працю. Влучними критичними зауваженнями Емін бей дає повну уяву про стан літератури й творчості тих, хто продовжує працювати під гнітом большевиків. Перед нами один за другим проходять поети, письменники й драматурги, що символічно оспівують свободу, громадськість, національну незалежність і загально-людські ідеали. Всупереч всім зусиллям окупаційної влади, збудування «пролетарської культури» в Азербейджані цілком збанкрутувало. Панами положення на літературному фронті лишаються попередні мистці пера.

Емін бей знайомить слухачів із істиною й вільною від совітської цензури азербейджанською поезією, що оспівує героїчну боротьбу за незалежність. Один із ув'язнених, описавши жахливу картину вбивств і страждань, звертається до свого товариша з проханням «ліпше не писати». На що другий, згоджуючись з тим, що жахи, чинимі ворогом, настільки страшні, що в стані «налякати й нас», в'язнів, каже, що «він не боїться могили, виритої ворогом. У ворога малий масштаб, він виміряв могилу на себе. Небо-ж в землю не вміститься. Кривавий диявол може бути згатний на все. Він може вбивати, руйнувати і все плюндрувати вогнем і мечем. Але йому нема вступу до того, де він безсилий. Це наша віруюча душа. Де є віра, там немає диявола».

Але саму яскраву й вогнену подію боротьби дає еміграційний поет Гюль-Тегін. Лектор небезпідставно звертає особливу увагу на розбір його високоталановитих творів, гарних формою і сильних по своєму духу поезій, що оспівують захват боротьби й любови до незалежності. Емін бей дає переклади цих дійсно прекрасних поезій. Дуже сильно вражіння робить поезія, присвячена братам-засланцям під наголовком «Крижане пекло». Крижаним пеклом називає поет далекий холодний негостинний Сибір — криваву чека природи. Це й є «паляче холодом крижане пекло», так добре описане поетом.

Лектор звертає особливу увагу на ті моменти і на ті мотиви, в яких одбивається кавказька солідарність в сучасній азербейджанській літературі. Один із нових співців Азербейджану, що недавно втік із совітської неволі, — Ельмас Ільдірим, не мислить Азербейджану по-за Кавказом. Він «знайшов рідкої цінности кораль (себ-то Азербейджан) не з Урала, не з Індії, не з Африки, і не з Китаю, але з Кавказу».

І це «Кавказ Великого Шаміля. О, як би він зумів боротися, як Він. Ці гори, що підіймаються до небес, що дишають свободою і кличуть у бій, цей Кавказ він не промінє ні на що: ні на світову революцію комуністів, ні на небесний рай янголів...»

Тяжко в невеличкій статті передати зміст цього надзвичайно у-

всіх відношеннях багатого докладу, а ще тяжче передати відчування самого докладчика, що впливали на аудиторію, викликали у деякого навіть сльози на очах і душевно єднали їх з переживаннями всіх мучеників боротьби за незалежність, так вільно і талановито оспівану Божою милостю обдарованими поетами Азербейджану, що стогне під чужим і жорстоким гнітом.

Промовець закінчив свій доклад словами: «Цей сміливий і повний надії рух, віримо, приведе нас до бажаної мети, до певної перемоги вимріяного ідеалу».

Аудиторія нагородила докладчика довгими й дружніми оплесками. На закінчення голова Комітету Дружби проф. О. Шульгин виголосив коротке, але тепле слово, в якому зазначив, що в особі азербейджанського народу, що зумів дати таких поетів, які вміють так сильно бити по найтонших струнах людської душі і що дають таких синів, як докладчик Емін-беї, пригнічені Росією і її імперіалізмом народи, мають вірного та надійного союзника, що вміє висловлювати свої ідеали і бажання. Такий народ не пропаде і завжди воскресне для нового і щасливого життя.

Це слово послужило новим поводом до оплесків на адресу лектора, що влаштував своїм слухачам того вечера великий і розкішний моральний бенкет.

Багато з слухачів поздоровляли Емін бея і висловлювали бажання бачити його лекцію виданою брошурою, що було б дуже доброю популяризацією цієї дійсно прекрасної лекції.

Алі Агбар бей Тончибаші.

3 міжнароднього життя

— Друга стадія франко-германського конфлікту. — Конфлікт у Подунав'ї.

Зачалася друга стадія франко-германського конфлікту з приводу анулювання Німеччиною рейнської демілітаризованої зони.

Першим актом цієї стадії був німецький плебісцит, що відбувся 29 минулого березня. Його було зреалізовано в подібні загальних виборів до германського рейхстагу, який, перетерпівши ріжнього роду модифікації, продовжує, однак, існувати, як, так мовити, зв'язковий рупор між імперським вождем і німецьким народом. В агітаційних промовах Гітлер поставив ті вибори під знак згоди чи незгоди з його закордонною політикою, що він її розпочав анулюванням демілітаризованої зони. Усі, в Германії й по-за нею, були певні того, що бажання вождя дістати всенародню підтримку собі дасть як найсприятливіші для нього наслідки, що дістане він мабуть таки не менше 90 відсотків усіх голосів, як дістав і перед тим на голосованнях. Автім виявилось, що ця цифра далеко переїдена, бо-ж з 45 мільйонів, управнених до голосовання, за Гітлера свої голоси подали майже всі, у цифрах кажучи — 98,8 відсотків.

Частина ворожої до Германії преси пробує робити з того смішки. Насильство, примус, переляк, мовляв, спричинився до такого наслідку: на вільних виборах ніби-то було б інакше. Друга частина, однак, вка-

зус, що й на ультра-вільних виборах, не тільки Адольф Гітлер, але кожний державний уряд на германському племі соті з приседу демілатаризованої зни дістав би тепер ті самі 98,8 відсотків. Італійська преса говорить навіть про те, що, властиво кажучи, Гітлерові було зовсім непотрібно організувати отой плебісцит, бо й без нього всім і кожному, як шкло, ясно, що цілий германський народ у даному випадку думає з ним за одно.

Другим актом, після плебісциту, була, — хто знає, яка вже числом, — подорож надзвичайного посла Гітлера — Рібентропа до Лондону, який привіз туди одповідь Германії на пропозиції Локарнських держав, що про них говорилося минулого разу на цьому місці. Пропозицій тих Гітлер не приймає, вбачаючи в них подекуди продовження той політици зниження германських суверенних прав, по зачатені у Версальському договорі, а з часті перенесені були й до Локарнського пакту. На їх місце ставить він свою пропозицію, зведену до 19-ти пунктів. У короткому переказі вона така:

Германія пропонує скласти з Францією, Бельгією, а як Нідерландами схочуть, то й з ними разом, пакт про ненапад та про безпечність на 25 літ: на тому пакті дали б свої відписи, як гаранти, Англія та Італія. Одноточно з тим Германія поновляє свою попередню пропозицію скласти відповідний новітрянний пакт, щоб допомогти та посилити вказані пакти безпечности та ненападу на заході Європи.

Щоб цей пакт прибрав характер сталого вирішення столітніх розходжень франко-германських, Германія та Франція зобов'язуються, під контролем спеціальної комісії в Лізі Націй, доглядати за тим, щоб у вихованні їх могоді та у відповідних публікаціях не було нічого такого, що шкодило б добрим взаєминам обох націй, чи то у формі приниження тої чи иншої нації, чи в подобі втручання до внутрішніх їх справ. З другого боку, щоб указаний пакт став справді та й неперушним, він може бути ратифікованим шляхом народніх плебісцитів у Франції та в Германії.

Це — основна пропозиція, привезена Рібентропом до Лондону і звідтам передав до инших Локарнських держав. До неї Германія, щоб поширити безпеку і на більший простір Європи, додає ще заяву про свою охоту розпочати пересправи з своїми сусідами на південному та північному сході з метою скласти з ними відповідні пакти про ненапад.

Пересправи з Францією, Бельгією, а евентуально і з Нідерландами, Германія пропонує вести під проводом британського уряду й готова їх розпочати зараз, чи найпініше після французьких виборів до парламенту. На час тих пересправ, що протягнуться, як думає Германія, чотирі місяці, —

вона дає завірення, що не буде в який будь спосіб посилювати свої гарнізони, розташовані в рейнських провінціях, не наблизить їх де-будь до кордонів французьких і бельгійських та взагалі готова піти на військові обмеження на своєму західному кордоні, але на все це вона може погодитися лише при умові, що й Франція та Бельгія так само зобов'язуються зробити те, до чого вона зобов'язується. Контроль над усім тим мав би бути переданий спеціальной комісії з представників усіх локарнських держав, до Германії включно.

Розпочинаючи пересправи, Германія готова зараз-же, чи після підписання нового пакту, повернутися й до Ліги Націй, але ставить умовою, щоб на протязі певного часу, шляхом приятельського погодження, були вирішені питання, з одного боку, про рівні права щодо колоній, а з другого — про сепарацію статуту Ліги Націй од Версальського договору.

На цьому, однак, германські пропозиції не кінчаються. Меморандум, гeredаний в Лидоні Рібентропом, говорить ще про те, що після того, як вказані вище пакти буде складено й підписано, мусить розпочатися в Європі велика міжнародна праця, спрямована, по-перше, на обмеження озброєння, по-друге, на гуманізацію війни, а по-третє, на економічне погодження держав і народів між собою. Меморандум кінчається такими словами:

Германський уряд вважає, що предкладеним планом замирення він приносить свою частку для реконструкції нової Європи на базі взаємної поваги і на довірі суверенних держав. Численні нагоди прийти до такого замирення Європи, що їх пропонувала Германия на протязі останніх літ, були неговані. Хай же хоч ця спроба дійти до європейського погодження буде увінчена успіхом.

На цьому ніби-то скінчено другий акт другої стадії франко-германського конфлікту з приводу демілітаризованої зони. Явна річ, будуть ще до нього вставлені певні деталі, з яких де-що вже й накреслилося. Буде нарада локальних держав; може відбудеться технічна нарада їх головних штабів, хоч меморандум і протестус проти неї, зрештою, мають справу з германськими пропозиціями буде послана до відому чи на рішення Верховної Ради Ліги Націй. Але всі ці деталі не змінять ситуації, до встань власна германським меморандумом. Початку-ж третьої стадії конфлікту треба чекати десь у травні, коли відбудеться французькі вибори, бо уряд чи зможе по собі рішуче зрбити французька дипломатія, коли такі вибори не буде означена якась певна парламентська більшість, а з нею й певна лінія зовнішньої політики.

Є ще одна деталь вигаданої другої стадії, на яку звернула найбільшу увагу російська емігрантська преса. У германському меморандумі, крім згадки про франко-совітський пакт, як причину анулювання демілітаризованої зони, немає ані слова про ССР, і про нього взагалі ніхто за цей час не згадував, наче такої держави в Європі не існує. Ми то, Українці, добре знаємо, що ця держава лише географічно, і то з частин, лежить у Європі, але де-хто з європейців за останні роки виразно намагались зачислити її всю до Європи. Чи не настав для них час припинити оті безнадійні намагання? У Москві того наявно бояться, а як з тим буде, вкаже нам мабуть уже третя стадія франко-германського конфлікту.

* * *

Поруч з великим конфліктом, настав малий в Подунав'ї. Австрія, як здається, дісталай наперед згоду з Римом, відтворила в себе обов'язкову для всіх громадян військову службу, порушивши тим мировий договір, складений для неї в Тріаноні. Більшої уваги це в Європі не викликало. Неприємно вразило це лише Малу Антанту, яка, наподоблюючи локальські держави, скликає з цього приводу свою раду. Не знати, які рішення прийме ця рада, але сама вона нічого з Австрією зробити не посміє, бо юридично й не може, а доведеться йти із скаргою все до того-ж самої Ліги Націй, що отого клопоту з порушенням її статуту та договорів не обереться. Австрія має в Лізі своїх оборонців, а тому вона може спокійно чекати на ту скаргу. Важливіше те, що, як подають у пресі, за її прикладом мають ніби-то йти Угорщина та Болгарія, військові можливості яких так само обмежені договорами. Коли це станеться, а станеться воно в сучасних обставинах мабуть така безкарно, — то значіння Малої Антанти в Подунав'ї впаде так само, як падає зараз значіння Франції на Рейні. У Європі справді таки немає накреслюється якась нова рівновага, нові взаємовідносини міждержавних сил. А коли так, то процес той не може не перекинутися й на її схід.

Observer,

Хроніка

Життя укр. еміграції.

У Франції

Життя Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі.

В місяці березні свою прихильність та увагу до Бібліотеки надіслали книжки та інших рідей видати такі особи та організації: 1) Г-н Гаврилко — 1 кн., 2) В-во «Українська Бібліотека» із Львова — 4 кн., 3) Ред. «Трибуна» — 6 кн., 4) Т-во «Промисла» в Аргентині — 1 кн., 5) В-во «Дзвони» — Львів — 1 кн., 6) В-во «Світ Дитини» — 1 кн., 7) Укр. Весняно-Істор. Т-во — 1 кн., 8) І. Рудичів — 2 гравюри, 9) І. Хмелюк — 19 кн., 10) п. Гузар — 1 кн., 11) Богдан Кравців із Львова — 4 кн., 12) п. П. Кастаняк — 1 кн., 13) л. Безуглий — 1 світлина, 14) Х. Якимчук — 10 кн., 15) П. Плевако — 8 кн., 16) п. Карбовським передано 4 книги док. генерала М. Осецького.

За той-же місяць одержано такі пожертви: 1) Філії Т-ва Вояків у Греноблі — 40 фр., 2) п. Петра Бобра — 70 фр., як один відсоток заробітку, 3) від п. А. Шербака з Ванкуверу — збірка — 176.25 фр., 4) Укр. Центр. Комітету в Польщі — збірка — 74.45 фр., 5) Мих. Гетьмана — 22 фр., 6) Дм. Геродота — збірка — 160 фр., 7) п. Болоника — 6.90 фр., 8) п. Шульги — 4 фр., 9) Гр. Довженка — 10 фр., 10) Ільна Баграка — 10 фр., 11) Замість великодніх привітань, як і в попередні роки, датки склали: Є. і В. Прокоповичі — 25 фр., п.-о. Бринзан — 20 фр., І. Рудичів і С. Нечай — по 15 фр., Юр. Яковлів — 12.80 фр., і по 10 фр.: пп. Косенко, ген. Вашиєвський, В. і М. Ступ-

ницькі, Гаврилко та п. Гораїн. Всього пожертв за березень — 641.50 фр., а від початку року — 1210.40 фр.

Всім жертводавцям та прихильникам Рада Бібліотеки склала свою глибоку подяку.

Поіменний список ч. 25 осіб, що зложили датки на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі.

На підписний лист ч. ч. 769 Української Громади в Шанхаю датки зложили: п. п. М. Квашенко — 5 фр., А. Униченко — 1 фр., А. Вансовський — 1 фр., О. Мельник — 50 фр., О. Швачані — 1 фр., В. Махно — 1 фр., Петренко — 1 фр., Т-во грузин — 5 фр., Г. Тоцький — 1 фр., Н. Ткаченко — 5 фр., Задорожний — 1 фр., М. Вансовський — 1 фр., М. Пирогів — 1 фр., Г. Гриневич — 1 фр., Остап Юрас — 1 фр., Архим. О. Денис — 1 фр., Е. Вазенина — 3 фр., О. Войтенко — 50 сант., А. Лобай — 1 фр., С. Собел'яненко — 1 фр. і Пашкар — 1 фр.

На підписний лист ч. 700 п. д-ра Шкурата з Перемишля датки зложили: п. п. Шкурат — 1 зол. п., Ігсрь Кмета — 20 гр., Юрко Шкарупа — 20 гр., Анатоль Лигваківський — 20 гр., М. Прасицький — 20 гр., Т. Шкарупа — 1 зол., М. Ярко-вський — 1 зол., М. Бурковський — 1 зол., М. Макаренко — 50 гр., Є. Сорока — 50 гр., Губарів — 50 гр., В. Оленко — 50 гр., О. Бутат — 25 гр., П. Бутенко — 25 гр., Проценко Петро — 20 гр., В. Будник — 50 гр. і Ляля Стечишина — 50 гр.

На підписний лист ч. 719 п. Кузя Миколи, Віллерю (Франція), датки зложили: п. п. Кузь Микола — 5 фр., Стасій — 2 фр., Костюшко Федір — 5 фр., Сушко — 2 фр., Бісютривень — 5 фр., Ни-

китин — 2 фр., Скурато — 1 фр.,
Ватрин — 50 санд., Сіфц — 5
фр., Китницький М. — 5 фр.,
Ляшко — 2 фр., Буковинець —
3 фр. 50 санд., Бідецький — 50
санд., Н. Н. — 25 санд., Семенен-
ко Гордій — 5 фр., Шелестюк —
5 фр., Авраменко Андрій — 5 фр.,
Власенко — 2 фр. і Ковшак —
2 фр.

Замість Ведучо-
дніх привітань, ді-ві-
зитів на Бібліотеку склали:

Із Польщі (в золотих польсь-
ких): інж. С. Плющ — 5, Т. Си-
нелник — 1, П. Самутин — 1,
Л. Писанюк — 1, Я. Винник
— 2, інж. С. Момот — 3, Ю.
Богдан — 1, І. Довбалюк —
0.50, О. Міллер — 0.50, М. Т.
(підпис нечиткий) — 0.50, О. Го-
лик — 0.50, В. Сухоставський
— 1, С. Мороз — 0.50, П. Фа-
лотинський — 1, А. Габелюк
— 0.50 М. Сухотин — 1, Шан-
друк-Шандрушкевич — 2, В.
Кривущия — 1, А. Петрилевич
— 1, П. Кунець — 0.50, І. Наги-
біда — 1, П. Лазаренко — 0.50,
В. Немоловський — 0.50, О.
Мельників — 1, П. Сологуб — 2,
— 2, В. Петчке — 1, В. Рад-
ченко — 1, А. Заричкый — 0.50.

Із Франції: І. Шаповал із Ша-
лету — 10 фр., Мусієнко Сергій
— 10 фр. Українська Гро-
мада в Шалеті — 25 фр., полк.
Вержбицький із Шалету — 10
фр., полк. Татаруля із Шалету
— 10 фр., Токаржевські - Кара-
шевичі — 20 фр., Л. і О. Шуль-
гини — 20 фр.

Із Чехословаччини: інж. Зубен-
ко із Праги — 10 фр.

— Шевченківське свя-
то в Оден-ле-Тіші.
15 березня с. р., заходами Ради
Української Громади і Шкіль-
ного Комітету в Оден-ле-Ті-
ші, в помешканні української
школи, влаштовано було урочисту
академію з нагоди роковин наро-
дження та смерті співця України
Тараса Шевченка.

Свято розпочалося о годині 18.
Голова Шкільного Комітету
п. Кузь зачитав добре складену
доповідь, присвячену цьому дне-
ві. Після доповіді дитячий хор
під орудою навчителя школи п.

Сидоренка виконав «Заповіт» та
декільки пісень. Учні школи ви-
ступали тако-ж і з декламація-
ми. Дитячі співи та декламації
на чисельну аудиторію зробили
назвичайно гарне враження. По-
свідчення програму свята присут-
ній на ньому прот. І. Бринцан
сказав чулу промову.

Цілий вечір в родинному гарній
сімейній атмосфері й глибоко впли-
нув на серця присутніх, особли-
во батьків, що мали змогу не влас-
ні очі бачити виховні наслідки
рідної школи.

Треба віддати справедливості
навчителів школи п. Сидорен-
кові, який так сумлінно прова-
дить справу навчання дітей. За
такий короткий час остягнув він
великих успіхів. Від усього гро-
мадянства йому найщиріша по-
дяка.

— Загальні збори Ук-
раїнської Громади в
Шалеті відбулися в неділю
22 березня с. р. На цих зборах
було обрано нову Управу в тако-
му складі: голова — п. Бауца,
заступник голови — п.
скарбник — п. Стоцький, рефе-
рент кооперативу — п. Денилюк,
секретарь — п. Щербина, поміш-
ник секретаря — п. Хоменко, член
Управи — п. Живодар.

До Ревізійної Комісії увійшли:
голова — п. Левинський, члени
— пп. Безносук та Маруцітак.
— Чергова бесіда в
Редакції «Тризуба», що
відбулася в неділю, 5 квітня с. р.,
дала на користь безробітних 69 фр.
40 с. чистого прибутку.

Наступна бесіда має відбутися
в неділю, 26 квітня.

В Польщі

— Свято Шевченка в
Українській Школі ім.
Лесі Українки у Вар-
шаві. Багато разів була вже на-
года приглядатися до свят, які
влаштовує Українська Школа ім.
Лесі Українки у Варшаві. Було
вже кілька ялинок для дітей,
на яких діти здавали як би іспит
із свого національного вихован-
ня, декламуючи патріотичні вір-
ші, виконуючи національні тан-

ці; бачили вже що школу минулого року на панакхиді тро бл. нам. С. Деллері та українських вояках, що ядття своє віддали за Україну, коли шкільний прапор в дитячих руках схилився на пощану дові йому Гольному Отаманові і воякам, і т. д.

Цього-ж року виховавчу працю щомоли моя на було бачити й оцінити на організованому нею для дітей Шевченківському святі.

Визначено для гарні декорації в українському стилі прикрасили «Хату Козака» у Варшаві. Всі точні свята виконали самі діти: вступне слово, дві явиві картини, декламації, дитячий хор. Навіть програмні свята, що передавалися публіці, було виконано самими дітьми... Ось на одній програмці невправно дитячою рукою намальовано кілька сільських хат, а між ними, на першому плані, одна із написом: «Рідна Школа»; на другій — хати, оточені садом і пасікою, потім — синьо-жовтий прапор і китиця квіттів, або тризуб, або козацька шабля...

«Хату Козака» було переповнено численними гістьми, серед яких переважало наше козацтво. Не часто приходиться бачити наших козаків на рідних українських святах, бо влаштовуються ці свята рідними нашими організаціями переважно для своїх членів.

Обличчя й одяг багатьох з тих наших емігрантів, що привели на це свято своїх дітей, говорять про те, що життя українського емігранта далекє від найменшого достатку. Але тим більша пошана для них і тим більша радість од свідомости національної малих патріотів-підкорів, яку вони набули у своїй, українській школі, що її наші бідні емігранти підтримують своїми пожертвами, не дивлячися на тяжкі умови життя.

— В клубі «Прометей» у Варшаві бігом останнього часу відбулися такі доповіді. 20 лютого с. р. Т. Міхальського — «Польсько-українськй взаємовідносення над Дніпром у передреволюційній добі»; 5 березня д-ра Л. Відергала —

«Кавказькі справи в європейській політиці»; 19 березня — А. Карганівського — «Проблема сучасної молоді».

— З життя Союзу Українців-Емігранток у Варшаві. 25 березня с. р. Управа Союзу Українок-Емігранток у Варшаві організувала перші сходини членів Союзу, на яких п. Н. Холодна-Дігичина зreferувала новєлю Янівського «Рейд».

— З життя Українського Мистецького Гуртка «Шокоїл» у Варшаві. 22 березня с. р. в клубі «Прометей» відбулися ширші сходини членів Гуртка, на яких мистець п. С. Плятер-Зуберк продемонстрував на екрані ряд незнатних пам'яток візантійського мистецтва в Туреччині.

На сходинах, крім членів Гуртка, були присутні й представники українського громадства, що близько стоять до Гуртка, і представники польського мистецтва.

Старанно зібрані доклади і фотографічні знімки становлять безумовно нову й рідку мистецьку колекцію, й були дуже цікавою та вдячною темєю для заповнення програму вечера.

Після покажів, при шклянці кави, молоді мистці та їх гості провели ще довший час у товариській бесіді.

— З життя відділу УЦК в Лодзі. Минуло десять літ, як українська еміграція в Лодзі почала жити організованим життям.

Лодзь — один із найбільших промислових центрів Польщі. І коли мати на увазі, що одним із завдань української політичної еміграції являється пропаганда українських державних змагань та належна їх репрезентація в тому середовищі, де вона перебуває, то зрозумілим стає, що перед українською еміграцією в Лодзі не завдання стояло у всій своїй повноті.

Дивлячися на шлях, пройдений Лодзьким відділом УЦК за десять літ, належить ствердити, що не був він цілковито глад-

ким, без рішучих перешкод, як це зрештою завжди і скрізь буває. Життя відлинуло від осередку тих, що не хотіли користися статутіві. Відлинуло всю й той елемент, що хвирів на «отаманів», бо в організації не було для нього поля до пошуків. Од осередку відійшли й ті, що шукали від організації лише матеріальних вигод, в той час, як сама вона з їх боку вимагала жертвності.

Кінці життя Лодзинського відділу, так би мовити, устатковувалося. Не багато членів має цей відділ, але його вінь похваляється духом солідарності, бо панє між ними, живую спільною працею, вірю в остаточну перемогу ідей наших.

Надії життям Лодзинського відділу УЦВ тягить брак власного помешкання, що не мало гальмує його культурно-освітню працю, а також статі на перешкоді і при влаштуванні сходів. Це зкритиняється до того, що збори української колонії в Лодзі відбуваються по малих і тісних помешканнях передмість, а часто й церковне подвір'я відіграє роль «длубу», де члени відділу можуть зустрітися й поговорити на бігучі й актуальні теми.

Скромний бюджет відділу, окертий лише на членських внесках членів відділу, стоїть непереривною часом перешкодою для активної діяльності. Але все-ж слід одвітити влаштування в минулому році, наприклад, урочистих академії пам'яті С. Петлюри, Т. Шевченка, про що свого часу згадувалось на сторінках «Тризуба», товариських сходів, привячених 15-тиліттю переходу нашої Армії закардон.

О танні відомості, що надходять од відділу з Лодзі, повзольять надіятися, що о питання власного помешкання для тамешньої української колонії тепер, певно, розрішиться позитивно. І мон на думати, що надалі життя відділу ще більше заактивізується.

Тому, вітаючи нашу еміграцію в Лодзі з десятиліттям її органі-

зованого життя, бажаємо їй та її керівництву, на чолі якого стоїть п. А. Сухотин, даліших успіхів у праці для добра загалу і во ім'я тих ідей, які нас приєдла на еміграцію.

— Збори пам'яті Крути в Білостоці, які влаштувала місцева українська колонія, відбулися 2 лютого с. р.

Після встановлення встановленням із місць пам'яті polegлих під Крутами, збори вислухали доповідь інж. С. Момота, в якій було згадано про обставини, в яких відбулася та подія. Широко зупинився докладчик також і над теперішню ситуацією на Україні. Торкаючись становища робітництва в ССРСР, на глечах якого більшовики прийшли до влади, інж. Момот зупинився і на експлуатаційних методах експлуатації з робочою силою, які тепер приміняють комуністи, як, нагр., так зв. «стахановина» й ин. Докладчик ствердив, що робітництво розуміло, як його експлуатують, і що воно не має тепер того запалу й віри в більшовиків, що цим останнім дало можливість гід час минулої революції прийти до влади. Відділя більшовицька ставка на «бездітних». При аналізуючи й внутрішню неспокійну ситуацію в ССРСР, докладчик ствердив, що вона являється головною причиною тому, що більшість старанно уникать усіляких конфліктів із иншими державами. Загнавши, що й цілий світ живе в неспокійності, що збільшується з кожним днем, і що наближаються події світового значіння, докладчик підкреслив, що в цих подіях Україна буде грати не останню роль. І можливо, що вже недалекий той час, коли й ми знову мусять стати до боротьби за завершення того, за що загинули молоді герої під Крутами.

Більш, як годинну доповідь інж. Момота вислухала аудиторія уважно, серед як і переважало наше козацтво. Після доповіді зачеплені в ній теми присутніми живо обговорювалися.

В Чехословаччині

— З життя Союзу Українських Журналістів і Письменників на чужині (Звіт).

Звітний період обіймає час од 26. III. 1934 р. до 29. X. 1935 р. (Осідном своїм Союз має Прагу).

На початку звітного періоду налічувалося в Союзі 54 члена; протягом звітного року помер проф. В. Біднов, член-фундатор Союзу; вступив до Союзу один член. Тому загальна кількість членів на 29. X. 1935 р. залишилася без змін. В числі 54 членів налічується один почесний член — О. Одесь, та 53 дійсні члени.

Управа Союзу у звітному періоді складалася з голови С. Сірополка, заступника голови П. Феденка, скарбника І. Мірного, секретаря В. Филоновича та двох членів без спеціальних функцій — Д. Дорошенка та П. Котовича. Після виїзду останнього з Праги, заступив його перший кандидат — К. Мацієвич.

У звітному періоді управа відбула 9 засідань та декільки нарад президії. Головна діяльність управи за цей час виявилася в організації прилюдних вечірок, на яких вислушено такі доповіді:

1. П. Феденка — «Національна проблема в ССР»;

2. Б. Маргоса — «Справа полковника Болбачана в 1919 р.»;

3. Г. Романянина — «Вражіння з подорожі по українських землях та Канаді»;

4. М. Славінського — «Життя та діяльність М. Старицького»;

5. Д. Дорошенка — «Бібліографія творів М. Старицького»;

6. Д. Антоновича — «М. Старицький, як поет і драматург»;

7. Д. Ангойчуба — «Закдання української пропаганди закордоном»;

8. Д. Антоновича — «Підземна течія романтизму в українській поезії та його вплив на сучасну еміграційну поезію»;

9. П. Феденка — «Українська література в другій п'ятирічці».

10. Д. Дорошенка — «Спомини про український театр кінця XIX та початку XX в.»;

11. О. Бочковського — «Абіссинія і світ».

З інших справ, якими займалася управа, слід згадати справу переведення, з її ініціативи, збірки пожертв на надгробний пам'ятник на могилі українського письменника В. Леонтовича. Крім того, управа Союзу відгукалася по можливості на всі важливі події, так чи інакше зв'язані з українською справою. Так, управа надіслала телеграму до Ліги Націй з протестом проти прийняття ССР до Ліги Націй; вислала привітання: міністрові закордонних справ ЧСР д-рові Е. Бенешові з нагоди 50-ліття з дня його народин, президентові Чеської Академії Наук і Мистецтва проф. д-рові Ферстерові з нагоди 75-ліття з дня його народин; з'їздові жіноцтва на Підкарпатській Русі; Всеукраїнському Жіночому Конгресові в Станіславові; делегатському з'їздові Українського Центрального Комітету в Польщі; Комітету вшанування пам'яті О. Федьковича в Чернівцях; вислано співчуття донці Б. Б'єрсона з нагоди смерті її матери. Управа брала також участь у влаштуванні спільно з іншими українськими організаціями свята 85-ліття народин президента ЧСР Т. Масарика та концерта-академії пам'яті Т. Шевченка, а також брала участь через свого представника у святі проголошення незалежності Білорусії. Накінець слід згадати, що управа Союзу делегувала свого представника для участі в Міжорганізаційній Комісії Підготовчого Комітету по скликанню Всеукраїнського Національного Конгресу.

Через брак матеріяльних засобів Управа не могла перевести в життя деяких намічених нещ планів, як, наприклад, видання бюлетеню Союзу.

Список членів Союзу Українських Журналістів і Письменників на чужині (На 29. X. 1935 р.):

1. Д. Антончук. 2. Є. Бачинський. 3. М. Битинський. 4. І. Бочковський. 5. Є. Вирвий. 6. Галин. 7. Д. Геродот. 8. С. Гельделман. 9. Д. Дорошенко. 10. О. Думін (Крезуб). 11. П. Зленко. 12. І. Кабачков. 13. О. Олесь-Кандиба. 14. Олег Кандиба. 15. Кісілевський. 16. В. Королів. 17. І. Косенко. 18. П. Котович. 19. Ю. Липа. 20. М. Литвицький. 21. О. Лотоцький. 22. Л. Лукашевич. 23. М. Лорченко. 24. І. Мазепа. 25. Б. Мартос. 26. Б. Матюшенко. 27. М. Матюшенкова. 28. К. Мацієвич. 29. З. Мірна. 30. І. Мірний. 31. М. Мухин. 32. О. Наріжний. 33. С. Наріжний. 34. М. Ніцкевич. 35. М. Омелянович-Парленко. 36. В. Орелецький. 37. В. Петров. 38. В. Пркопович. 39. В. Садзівський. 40. В. Сімович. 41. С. Сірополко. 42. М. Славінський. 43. Р. Смаль-Стоцький. 44. С. Смаль-Стоцький. 45. Ю. Тищенко. 46. В. Трепке. 47. П. Феденко. 48. В. Филонович. 49. Форостенко. 50. О. Шульгин. 51. Ф. Щербина. 52. А. Яковлів. 53. Ю. Яковлів. 54. Л. Янушевич.

— Річні загальні збори членів Союзу 29. X. 1935 одногосно ухвалили річевий і грошевий звіти Управи та уділили абсолюторію уступаючій Управі.

До нового складу Управи обрано: на голсву — С. Сірополко та членами — П. Феденко (заступ. голови), І. Мірного (скарбник) та М. Матюшенка (секретарь). Кандидати: К. Мацієвич і Д. Дорошенко. До складу Ревізійної Комісії обрано: М. Битинського, Б. Мартоса та І. Кабачкова.

Адреса Союзу: Praha VIII, 1315. Адреса скарбника: Praha XII, Chodska 16.

Конто Союзу в Поштовій Щадниці в Празі — 3787

З закордону гроші можна надсилати на конто Поштовсі Щадниці у Празі через місцеві поштові шадниці з тим, що на відповідному місці складанки обов'язково дописати число нашого конта — 3787.

У Польщі: P. K. O. No 191,500. Postovni sporitelna v Praze;

У Франції: Chèque postal c. c. 800.26 Paris, Caisse d'Epargne postale Praha;

У Бельгії: Cheque postal c. c. 3.328, Bruxelles, Caisse d'Epargne postale Praha;

У Німеччині: Postscheck-Konto K. Nr. 108.870. Berlin, Postovni spor. v Praze.

В Китаю.

— Академія пам'яті Крут у Шанхаю 30 січня о год. 8 вечера в помешканні Громади було влаштовано жалібні сходи пам'яті Крут. П.-о. архимандрит Денис одправив папахиду по лицарях студентського куріння, що віддали своє молоде життя за Україну під Крутами. Після папахиди п. Шнига зачитав доповідь, в якій змалював події січня 1918 р. та бій під Крутами.
М. Квашенко.

Комітет у Львові для влаштування свята десятих роковин смерті С. Петлюри

«Діло» з 26 березня с. р. подає, що у Львові засновано спеціальний комітет для влаштування свята десятих роковин смерті бл. пам. Головного Отамана С. Петлюри.

Комітет цей складено із представників українських еміграційних організацій при співучасті місцевих українських організацій.

На вінок та могилу б. Наказного Отамана Військ Української Народньої Республіки, б. головного інспектора та військового аташе в Бельгії генерала Олександра Осецького склали (у фр.): 1) І. Косенко — 5, 2) Нечай — 5, 3) Никитюк — 5, 4) Гаврилко — 3, 5) Якимчук — 5, 6) Рудичів — 10, 7) Сохлик — 3, 8) Посипишин — 5, 9) Дробиняк — 5, 10) Денисов — 1, 11) Шевченко — 1, 12) Шаповал за фото — 1, 13) Василів — 5, 14) Т-во б. Вояків УНР — 50, 15) Міща-

17) Євсць — 1, 18) Гєрайн — 5.
19) Лєтоцький — 10, 20) Мєлєш-
ко — 5, 21) Кухтенко — 5, 22)
Карбовський — 5. Р а з о м —
150 фр.

Об'єд, що бажали б пожертвува-
ти на вінок та могилу пок. ген.
Одичкого, проситися надсилати
грші на Редакцію «Тризуба».

Листування Редакції.

— ВП Пан П. Кунєць.
Мєдєзь. Ваці цінні й ціка-
ві фотографії передано до Ук-
раїнської Бібліотеки ім. С. Пет-
люки в П. риді. Широ дякуємо.
— ВП Пан М. Назарєн-

ко. Польща. Ваше про-
ханнє гєредано Уграві Україн-
ського Воєнно-Історичного То-
варства.

Звіт

з дитячого Шевченківського свя-
та, влаштованого Українською
Школою в Парижі 8 березня с. р.

Пожертви, продаж вступних
квитків, програм та квітів і при-
буток з буфету дали — 1332 фр.
60 с. Видатків на організацію
свята було 673 фр. 40 с. Чистий
прибуток — 659 фр. 20 с.

Всім жертводавцям та всім осо-
бам, що допомогли влаштувати
свято, Українська Дитяча Шко-
ла приносить свою щирю і глибо-
ку подяку.

Нові книжки й журнали.

— Записки Наукового Товариства імени Шев-
ченка, том СLIII, випуск III. Праці Філологіч-
ної секції. Володимир Безушко — «Віл'єм Шек-
спір — рєспубліканець?» Львів. 1934.

— Записки Наукового Товариства імени Шев-
ченка, том СLIII, випуск IV. Праці Філологіч-
ної секції. Іван Огієнко — «Загублена україн-
ська грамота половини XV віку»; Михайло Воз-
няк — «З української лірики XVII віку»; Два
«старосвітські отченаші» з часу Шашкевича;
Кирило Студинський — «Псевдо-посланіє Мар-
кіяна Шашкевича», «Галичани в гостині у М.
Максимовича 1872 р.» Львів. 1935.

— Вістник, місячник літератури, мистецтва, науки й громад-
ського життя. Книжка 4, квітень 1936. Львів.

— Український Сокіл, часопис Союзу Українського
Сокільства Закарпаттєм. Ч. 4 (19), квітень 1936. Прага.

— Життя і Знання, ілюстрований популярно-науковий
журнал-місячник. Ч. 3, березень 1936. Львів.

— Назустріч. Література, мистецтво, наука, громадське жит-
тя. Двопятизевик. Ч. 7 (55), 1 квітня 1936 р. Львів.

Од Редакції

З причини Великодніх свят випускаємо це число подвійним. Наступ-
не має вийти в неділю, 26 квітня с. р.

Замість великодніх поздоровлєнь та візитів на «Українську Хату»
в Парижі склали: п. отець І. Бриндєан — 15 фр., Л. і О. Швалігши —
20 фр., Р. і В. Никитюки — 15 фр., Б. Лєтоцький — 15 фр., О. Половик
— 5 фр.

УКРАЇНСЬКА еміграція у Франції устами голови Комітету вшанування пам'яті С. Петлюри В. Прокоповича 1926 року проголосила потребу створення С. Петлюрі вічного монументу в місті, де він загинув, — Української Бібліотеки Його імені. Ця ухвала Комітету через три роки стала дійсністю. 25 травня 1929 року Бібліотеку відкрито. Так довго треба було збиратися з необхідними матеріяльними засобами. На той час малося лише 1400 книг, що їх було одержано від різних осіб та українських установ.

Одночасно при Бібліотеці відкрито читальню й Музей ім. С. Петлюри.

Заргання Бібліотеки — сприяти студіям, присвяченим вивченню України, задовольняти потреби своїх людей у Франції і бути репрезентантом нашого народу, його духовних скарбів і надбань.

Бібліотека мусить бути достійною багатоміліонового народу нашого. А як монумент С. Петлюрі, — вона мусить бути гідною пам'яті Його й тих змагань наших, на чолі яких Його доля була поставила.

Керує Бібліотекою Рада в складі: В. Прокопович — голова, І. Косенко — заступник голови, генерал О. Удвиченко — секретарь, пр. ф. О. Шульгин — член Ради та І. Рудичів — бібліотекарь.

Проголошуючи потребу створення Бібліотеки, паризький Комітет вшанування пам'яті С. Петлюри не мав певних засобів і всі надії покладав на допомогу громадянства. Ці надії, на загал, оправдалися, та й не могли не оправдатися. І хоч потрібно було аж три роки, поки зібралися засоби на відкриття Бібліотеки, але після того жервений вільгук громадянства дає змогу Бібліотеці існувати і розвиватися. Перші фонди для Бібліотеки дав Комітет, р'якція заснованого С. Петлюрою «Тризуба» та Правительство Української Народньої Республіки. До громадянства Рада Бібліотеки звернулася вперше в році 1929 як з закликом про пожертви, так і з ширшим закликом про нагсилення книг та інших вигань.

За сім років існування (до року 1936), до Бібліотеки всіх поступлень було 145.218 £0 фр. В тому: Уряд У.Р. — 52.319,20, Комітет вшанування — 5.050, «Тризуб» — 4.066,50, пожертви громадянства — 62.097,30. Решта прийшла від продажу книжок та инш. в тому від читачів — 17.495,95.

Вигатків було — 138.824,65 фр. З того на помешкання, опал, освітлення, погаток та страхівку (Бібліотеку заасекуровано на пів мільйона фр.) припадає £0.459,75. Умб'ювання та урядження — 9.493,55, канц'лярійні вигатки, кшта — 11.141,05, вигатки на пересилку книг та на оправу — 5.114,95. І лише 7.729, 70 фр. могло бути витрачено на купівлю книг та інших друків.

Перші роки життя Бібліотеки вимагали, натурально, більше вигатків. Останні-ж роки Рада складає бюджети Бібліотеки в мінімальній сумі — 13-14 тисяч фр. При таких умовах існування Бібліотеки є забезпеченим; але розвиток її дуже затруднений.

Враховуючи до жртвенности громадянства, подаємо тут дані про пожртви з різних країн: Франція — 25.894,70 Польща з Галичиною й Волинню — 14.798,60, Румунія — 4.644,55, Чехословаччина —

3.793,15, Канада — 3.042,70, Америка — 2.617,50, Бельгія — 1.219, Китай — 580, Німеччина — 535,05, Італія — 527,35, Люксембург — 478,60, Болгарія — 327,25, Югославія — 216,70, Туреччина — 143,15, Аргентина — 90, Палестина — 75,20, Швейцарія — 54,20, Персія — 50,40, Австрія — 35 і Латвія — 11,25.

З 20 країн надходять пожертви на Бібліотеку. І були пожертви з такої далёкої далечини, як Нова Каледонія (франц. колонія).

Так само як грошевими жертвами, одгукнулося наше громадянство й жертвою книгами, різних друків, пам'яток, чи навіть річей. Були й чужинці, що допомогли Бібліотеці як гроши (це переважно відвідувачі та товариші наших емігрантів по праці), так і книгами. Від чужинців Бібліотека дістала до 2500 прим. книг чужими мовами.

На перше січня 1936 року Бібліотека представляється так. Книг зібрано вже 12.492 примірників, з них українською мовою — 6612. Журналів українською мовою та присвячених українському питанню — 482 назви, чужими мовами — 240 назв. Газет за кілька років до 200 назв. Читальня одержує цього року періодичних видань українською мовою 85 і чужими — 10 назв.

Бібліотека має велику збірку світлин, малюнків, мап, портретів діячів. Збирає тако-ж різні документи з життя й праці еміграції. Для всього того, що Бібліотека збрала, помешкання з 5 кімнат являється вже замалим. Не тільки нема змоги зробити те все приступним до користування, а просто хоч би впорядкувати, як то належить.

При Бібліотеці, як її неподільна частина, існує Музей ім. С. Петлюри, що міститься в окремій кімнаті. Там уставлено меблі з кімнати, в якій мешкав С. Петлюра в Парижі перед смертю, на вулиці Тенар, ч. 7. Там-же зберігаються й інші пам'ятки з його життя й діяльності. Його посмертна маска, рукописи, світлини. Там же й архив з процесу його вбивці, як рівно-ж і преса та вирізки з газет всього світу, що одгукнулися на смерть Петлюри. Тут-же окремо укладається Бібліотека «петлюровіяна», з того, що писав сам Петлюра, як і з писань про нього. Музей і більшість зібраного, що знаходиться лише в депозиті у Бібліотеки, з часом буде передано на Україну, тоді як сама Бібліотека, згідно із своїм статутом, зостається в Парижі назавжди.

Бібліотека має тако-ж п'ять філій. У Франції — в Шалеті, Оденле-Тіші, Ліоні та Грєноблі, і в Люксембургу — в м. Еш. В них є до 2500 примірників книг, в більшості українською мовою. Філії ці повстали, як дар Громад, що їх заснували в своїх осідках на пошану пам'яті С. Петлюри, і тимчасом знаходяться в посіданні Громад.

Діяльність Бібліотеки — наукова й пропагандово-культурна — йде у двох напрямках. В напрямку зав'язання зносин з подібними чужинними установами й організації викладів чужинців та в напрямку поширення книжки серед української еміграції. Бібліотека має обмінні стосунки з кількома чужинними бібліотеками, як рівно-ж і своїми науковими установами. Кільки разів на рік Бібліотека організовує публічні виклади на наукові теми як своїх докладчиків,

так і чужинців. Що до поширення книжки й користування бібліотекою українцями, то за сім років читачам було видано 7171 книг, читально відвідало 5176 осіб. Користуються Бібліотекою й чужинці, але більшість з них цікавилася нашим мистецтвом.

Подаючи ці короткі відомості про Бібліотеку, її працю й життя, ми певні, що уважний читач і прихильник Бібліотеки побачить, в чому найбільші потреби Бібліотеки. Це не тільки гроші (бо-ж нема за що оправити книжок, тоб-то зберегти їх надовше), а найбільше — потрібно українських видань, як рівно-ж і різних мистецьких виробів для улагодження різних вистав для чужинців.

Ми особливо звертаємось до наших видавництв, до наших учених і письменників. Нехай кожна книжка українська чи про Україну буде в Бібліотеці. Чи не було б можливим для наших видавців посилати Бібліотеці кожне нове видання, як обов'язковий примірник?

Кожна українська книжка, то висланець України. Нехай-же цих висланців в Бібліотеці ім. С. Петлюри в Парижі буде все більше, щоб і наша Бібліотека, серед бібліотек інших народів у Парижі, гідно репрезентувала наш сорокаміліоновий нарід і навіки стояла нерукотворним пам'ятником нашому Вождю й Мученику.

Рада Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі закликає, однак не лише скласти пожертву в день 25-го травня.

Для дальшого розвитку Бібліотеки необхідним являється заснування Товариства протекторів Бібліотеки, що сталими щорічними датками, скажیم по 25 фр., з причинилися б до утворення постійного фонду, який би під існування Бібліотеки поклав міцний ґрунт.

Париж, квітень 1936 року. В десяту річницю смерті бл. п. Симона Петлюри.

Рада Бібліотеки: *В. Прокопович, І. Косенко, О. Удовиченка, О. Шульгин, І. Рудичів.*

Гроші слати або на адресу Бібліотеки:

Bibliothèque Ukrainienne S. Petlura, 41, rue de La Tour d'Auvergne, Paris 9. France

або на адресу: Compte courant: Bibliothèque Ukrainienne Simon Petlura à Paris No 40 564, Crédit Lyonnais, Agence Y, 22 avenue des Gobelins à Paris, France,

або на адресу бібліотекаря: Monsieur I. Rudicey, 41, rue de La Tour d'Auvergne, Paris 9, France. З інших держав, крім Франції, — на той-же рахунок банку Crédit Lyonnais через банки, його кореспонденти:

Warszawa — Banque de l'Ouest; Lwow — Banque d'Escompte de Varsovie; Praha — Zivnostenska Banka; Bucarest — Banque Commerciale Roumanie; Sofia — Banque Générale de Bulgarie; Beograd — Société des Banques Yougoslaves; New-York — Chase National Bank; Winnipeg — Canadian Bank of Commerce; Buenos-Aires — Banco de

la Nation Argentina à B. A.; Shanghai — Banque de l'Indochine; Kharbin. — Chartered Bank of India.

Крім того, у Франції гроші можна переслати чековим поштовим переказом (червоний) на адресу: Paris; с. с. 1864 92, Bibliothèque Ukrainienne, Simon Petlura, rue Tour d'Auvergne 41, Paris 9.

Грошовий звіт

СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ І ПИСЬМЕННИКІВ НА ЧУЖИНІ. (Прага) за 1934 рік

Кор. ч.	Кор. ч.
Залишилося в касі Союзу на 1. I. 34.	251.85
Вступило член. внесків і вступного	329.90
Внесено за членські легітимації	26.00
Повернуто Комітетом при У Ж С для глантів. прийняття українц. з Америки	7.30
618.05	
Виплати, зв'язані з організацією Союзу (рах. вим. поглатки в Празі)	23.00
За помешкання для академії і рефератів	70.00
Видатки поштові й телефон.	100.70
Телеграма до Ліги Націй з гр. тестом і роти і прийняття до Л. Н. ССР	77.60
За перегляди на франц. і чеську мови	35.70
Звичайні канц. видатки	7.90
Друкування звіту Союзу за 1933 р.	47.20
«Гр. Тягно» в рах. перегляди й оглядів	30.00
Внески на організацію свят	55.00
Помертв. на Музеї Виз. Б. України	50.00
Повернуто частину поштів	12.00
За уніт. поглат. в Пошт. Шалниці	1.20
510.30	
Залишається в касі на 1. I. 35 р.	107.75

АКТ РЕВІЗІЙНОЇ КОМІСІЇ

СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ І ПИСЬМЕННИКІВ НА ЧУЖИНІ.

Нижчеподписані члени Ревізійної Комісії Союзу Українських Журналістів і Письменників на чужині — Л. Гадачков, Б. Мартос, і М. Битицький — 24 чер. на 1935 р. робили ревізю оборотів каси Союзу, при чому виявили, що всі грошові й видаткові (таттв. рах. видатки) документи або повністю (таттв. рах. видатки) або частково за 1934 рік складають 618.05 к. ч. — видатки 510.30 к. ч.; в касі на 1 січня 1935 р. залишилося 107.75 к. ч. А з того часу по день ревізії посту-

пило 136 кч., а видано 99.80 кч., — так що стан каси на день ревізії був — 243.75 кч. мінус 99.80 кч., отже, готівка — 143.95 кч. З того на конто в підготовчій касі — 124.60 к., а на руках у скарбника — 19.35 кч.
Окрім того, по окремому рахунку на гаманчик В. Леонтовичеві зібрано 648 кч., які виражені на руках у скарбника. 24. VI. 1935 р.

Ревізійна Комісія Союзу:

І. Кабачков. Б. Мартос. М. Битинський.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Щиро здоровлять з Великодніми святами всіх друзів і знайомих:

Є. і В. Прокоповичі, ген. Байшинський, прот. І. Бриндзан, І. Рудичів, І. Косенко, полк. Татаруля, полк. Вержицький, М. і В. Ступницькі, І. Шаповал, С. Мусієнко, І. Горайн, п. Гаврилко, С. Нечай, Українська Громада в Шалеті та філія в Шалеті Товариства б. Вояків Армії УНР у Франції, Токаржевські-Карашевичі, Л. і О. Шульгини — із Франції;

Ж. і Ю. Яковлеви — із Бельгії;

Ген. В. Куц, інж. Є. Плющ, полк. М. Садовський, М. та І. Липовецькі, О. та М. Палієнки, інж. Ю. Мельник, Т. Синельник, П. Самутин, Л. Писанюк, Я. Винник, інж. С. Момот, Ю. Богдан, І. Довбалюк, О. Міллер, М. Т., О. Голик, В. Сухоставський, С. Мороз, П. Фалютинський, А. Габелюк, М. Сухотин, Шандрук-Шандрушкевич, В. Кривошия, А. Петрикєвич, П. Кунець, І. Нагнибіда, П. Лазаренко, В. Немоловський, О. Мельників, П. Сологуб, В. Петчке, В. Радченко, А. Зарицький — із Польщі;

Інж. Я. Чекирда, інж. В. Чекирда, інж. Зубенко — із Чехословаччини,

— які замість великодніх поздоровлень і візитів склали пожертву на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі.

Христос Воскрес!

Здоровлю всіх моїх приятелів і босвих товаришів з Великодніми святами. Хай будуть вони символом близького, вже повстання невідлеглої України!

Олександр Квітка,

підполк. кавалерії Армії УНР.

Генеральна Рада Союзу Українських Емігрантських
Організацій у Франції

вітає з Великодніми святами всі Громади Союзу та всі українські
організації й установи у Франції й закордоном.

Христос Воскрес!

Управа Товариства б. Вояків Армії УНР у Франції

всіх своїх Уповноважених, Зв'язкових та всіх Членів Товариства, як
рівно-ж і всіх побратимів-українських вояків вітає з Великодніми
святами та бажає ще більшої й міцнішої злютованости наших вояць-
ких шеревів та витривалости.

Сподіваємося, що в скорому часі зможемо святкувати світлий
день Воскресення на вільній, щасливій Рідній Землі.

Управа Української Громади у Парижі вітає всіх членів Громади
з Великодніми святами.

Христос Воскрес!

Марки пам'ятні на де'ятиліття смерти Головного Отамана С. Петлюри
випустив Комітет по вшануванню Його пам'яті. Марки трьох сортів.
Ціна комплекту у Франції — 4 фр. Набувати можна в Редакції «Тризу-
ба», в Українській Бібліотеці ім. С. Петлюри в Парижі (41, rue de La
Tour d'Auvergne, Paris 9) та в українських організаціях.

Шановних авторів, що хотіли б вмістити свої статті в спеціальному
числі «Тризуба», що буде присвячено десятиліттю з дня смерти С. Пет-
люри, проситься ласкаво надіслати їх до Редакції до 1 травня с. р.

Українське Співоче Т-во ім. О. Кошиця в Парижі

в суботу 25-го квітня (15, av. Noche, метро: Etoile et Courcelles)
з нагоди 75-тих роковин смерти Т. Шевченка дає

Концерт мішаного хору

(25 виконавців)

під диригуванням Андрія Чехівського

В концерті беруть участь: п. Л. Корецька, артистка італійсь-
кої опери в Чикаго, п. М. Яхненко-Кірсанова, п. Е. Го-
рянський та п. К. Жукович — оперові артисти.

При піаніно п. Ю. Пономаренко.

Початок о 20 $\frac{3}{4}$ г. точно.

Ціни квитків: 5, 7 та 10 фр. Квитки в день концерту при вході до са-
лі від 7 г. вечера.

Редакція і адміністрація: 42, rue Denfert-Rochereau, Paris-V
Tél. Danton 80-03.

Для переказів у Франції: «Le Trident», cheque postal 898.50, Paris.
Paris — Комітет.

Адміністратор: Л. Коєнко

Le Gérant: M-me Perdrizet.
